

Cubase

Sångmix i Motown-anda

Sångljud är i fokus denna månad. **Markus "Majken" Höglund** visar hur man skruvade ljud på 60-talet och hur ett ensamt sångspår kan bli till en hel kör.

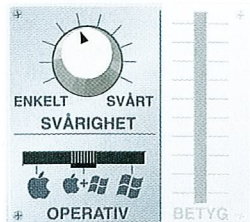
Namn:

Markus "Majken" Höglund

Är din musikdator tillräckligt kraftfull?

Absolut inte! Men en sådan dator finns väl å andra sidan inte. Saker som att mixa ned, använda Freeze eller Offline process history-funktionerna kan spara en del datorkraft i Cubase. Men först och främst försöker jag alltid välja pluggar med omsorg.

Kompatibilitet: SE/SL/SX 1/2/3

Att mixa sång har alltid varit svårt. Med för mycket dynamik blir delar av sången för stark och andra delar ottydliga. För lite dynamik gör att sången känns livlös och platt.

Det påstås att det var Lawrence Horn på Motown som på 60-talet fick en lysande idé kring just detta – att dela upp sången på två spår med ett rent spår som ligger starkt i mixen, medan det andra spåret ligger svagare men trycks ihop rejält med en kompressor och vässas i diskanten. På så vis bevaras dynamiken, medan den diskantrika sången i bakgrunden ser till att ord och meningar alltid förblir tydliga. Detta knep får ses som en klassiker, och visst känns det lite underligt att jobba efter 40 år gamla metoder i ett program som Cubase.

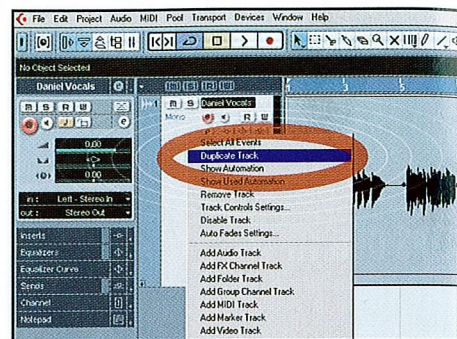
Ofta kan man komma på sig själv med att sitta och suka efter häftiga pluggar som utlovar fantastiska ljud. Men trots allt går det egentligen att uppnå liknande, eller ibland bättre, resultat med lite fantasi och enkla grundverktyg i Cubase.

I det andra tipset ska vi helt utan hjälp av avancerade pluggar göra körsång av ett enda sångspår. Egentligen kan det kanske tyckas aningen onödigt. Varför inte spela in körsång på en gång? Jo, en vacker dag sitter man där och mixer utan varken sångare eller mikrofon i närheten. På just den refrängen skulle det passa så där otäckt bra med en kör. Fram med chorus, delay och... Nja, resultatet känns mer rymdskepp än något annat.

Så vad är grunderna för att en kör ska låta just som en kör? Tajming, tonhöjd, styrka och frasering är viktiga egenskaper. Med lite uppfinningsrikedom kan vi fuska ihop en kör som låter helt okej och dessutom utklassar många choruseffekter.

Jag lät Daniel Engvall sjunga in en slinga som används till bägge tipsen. Men låt dig inte vara låst till att använda dessa två effekter på enbart sång. Motown-effekten kan även användas på trummor eller kanske bläsinstrument. Körefekten kan användas till akustisk gitarr, orgel eller kanske stråkar som kan må gott av att få lite bredd. Våga experimentera! Vem vet, kanske du blir nästa Lawrence Horn.

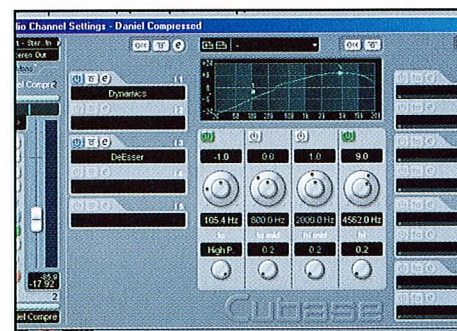
Ljudexemplen hittar du denna gång på Studios ftp-sajt: ftp.idg.se/studio ◀

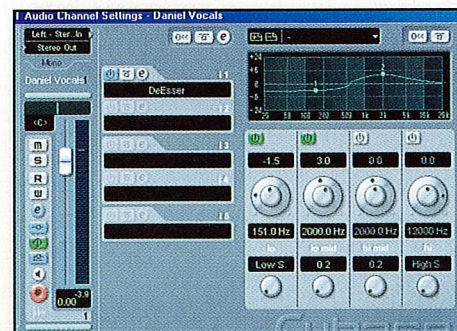
01 Motown-tricket. Vi börjar med att kopiera sångspåret. För att enkelt göra detta högerklickar du på spåret och väljer Duplicate Track.

03 Notera de extrema inställningarna på tröskelvärde och ratio. Har du en mer analogt ljudande kompressor kan du gärna testa med den.

05 Skruva till en eq-kurva som överdriver området kring 4–5 kilohertz där tal/sång är tydlig och skär även bort bas.

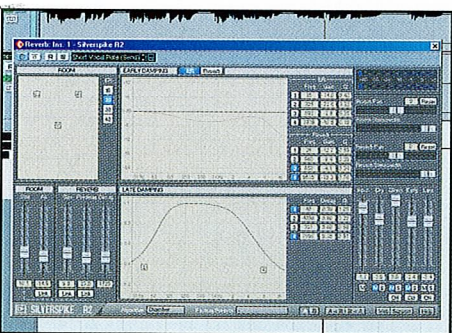
07 Använd sparsamt med eq på ursprungsspåret. Jobba mest med bas och mellanregister.

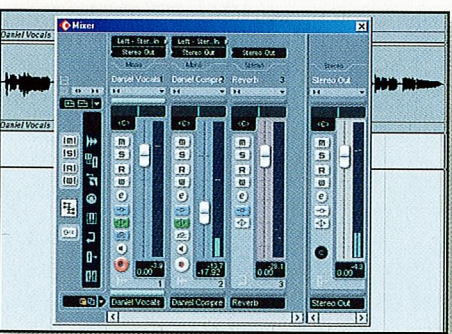
02 På det nya sångspåret lägger vi en kompressor för att trycka ihop signalen riktigt, riktigt mycket. Vi använder den medföljande pluggen Dynamics.

04 Om det behövs kan du använda en gate för att minska brus och en de-esser för att skära bort vassa s-ljud.

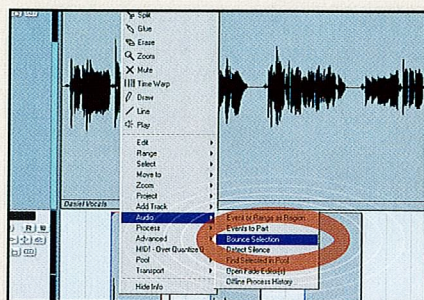

06 Återgå till det ursprungliga sångspåret och lägg på reverb medan du låter det nya spåret vara torrt.

08 Lyssna på båda spåren tillsammans. Justera nivå, eq och komprimering tills du har en lagom mix där sången är tydlig.

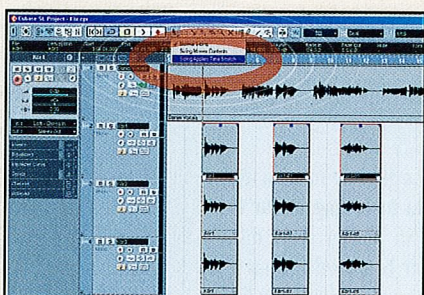
SKAPA EN KÖR UTIFRÅN ETT ENDA SÅNGSPÅR

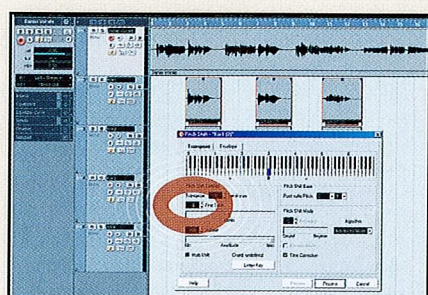
01 Dags att skapa en kör. Kopiera sångspåret och klipp ut de fraser du vill ha kör på. Högerklicka på dem var och en, välj Bounce Selection under Audio, tryck Replace på Replace Events.

02 Kopiera upp det klippta spåret till tre nya spår och markera sedan ljudfilerna på ett av spåren. Se till att Snap inte är aktiverat.

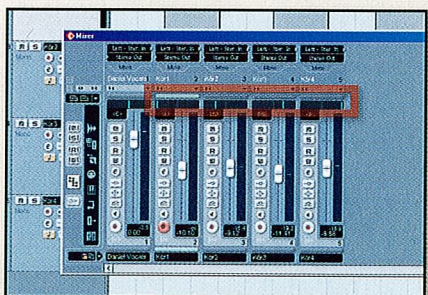
03 Använd tidssträckningsverktyget: Förläng ljudfilerna på två spår och korta ned dem på två med olika många millisekunder. Klicka och dra i hörnet på ljudfilen för att sträcka dem.

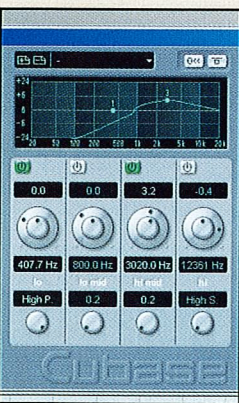
04 Använd Pitch Shift under Process genom att högerklicka på ljudfilerna. Ändra tonhöjden olika mycket på de olika spåren, från -10 till +10 cent.

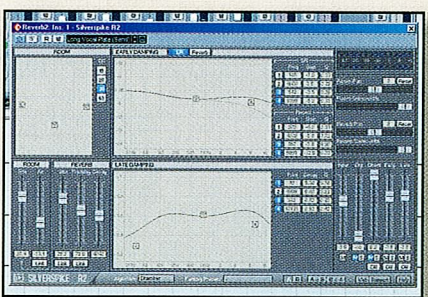
05 Förskjut spåren ungefär -8 till +8 millisekunder genom att ställa in Delay på spåren. Håll nere Shift-tangenten för finjusteringar.

06 Panorera ut de fyra spåren för att ge en snygg stereobild, sänk sedan nivån med omkring 10 dB.

07 Skapa ett stereogrupperingspår och ställ in det som utgång på de uppklippta spåren. Ratta till en basskuren eq med en del mellanregister.

08 Lägg på två reverb, ett med längre decaytid enbart till körerna. Justera sedan eq och nivåer mellan huvudsången och gruppsspåret för att få lagom mycket körljud.

Cubase

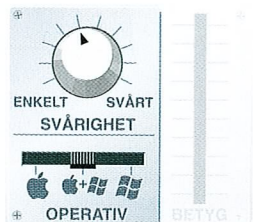
Rädda din perfekta tagning

Överstyrda signaler, klick och hack kan lätt förstöra en bra inspelning. **Markus "Majken" Höglund** visar hur pennverktyget kan bli din räddning.

Namn: Markus "Majken" Höglund
Vilken bra svensk musik har du hört på sistone?
 Jag har återupptäckt Baxters (med Nina Ramsby i spetsen) platta About This. Läskigt bra låtar med en produktion som slår många internationella artister på fingrarna.

Kompatibilitet: SE/SL/SX 1/2/3

Många har säkerligen varit med om att "sätta" en perfekt tagning för att sedan upptäcka att den är nästintill oanvändbar. Ibland är oturen framme med digitala klick och överstyrda nivåer som följd. Med lite tur märker man det direkt och kan snabbt göra en omtagning. Ibland händer det dock att man slarvar och blir sittandes med ett viktigt spår som klickar till eller spricker på precis fel ställe. Dags att kliva in i studion, ringa bandet och spela in på nytt? Nja, loppet behöver faktiskt inte vara kört.

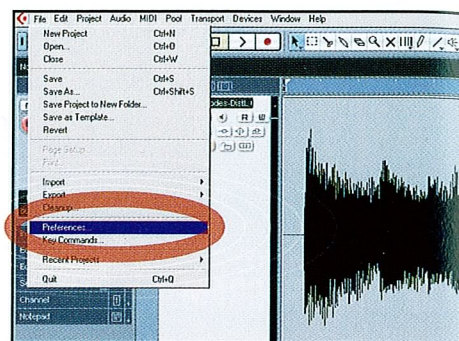
En kraftfull möjlighet som ges med digital inspelning, och som många tycks förbise, är att man kan rita om själva vågformen. Med lite träning och tålamod kan man bli både snabb och skicklig på att rädda trasiga ljudspår på detta sätt. I detta tips ska vi titta på hur man kan rädda ljudfiler med överstyrda nivåer och lära oss att känna igen tre olika slags klick/hackljud.

Att förstå vad som händer i ljudkurvan kräver en del övning. Snabba förändringar med stor amplitud ger upphov till transientrika missljud. Om man vet vad man letar efter är dessa missljud ofta relativt lätta att hitta och endast ett fåtal samplingsar behöver rättas till.

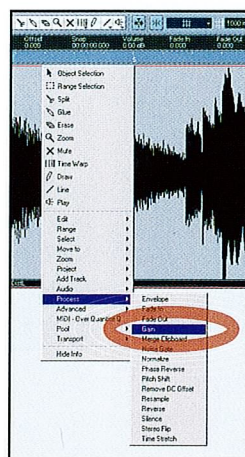
Överstyrda nivåer, där signalen distar, är i regel svårare att helt få bort. Problemet uppstår när topparna på ljudvågen klipps av, vilket skapar nya övertoner.

Även om man inte lyckas få bort missljuden helt kan dock en avrundad topp innebära en klar förbättring. Kanske signalen fortfarande spricker en aning, men när den vassa tydligheten försvunnit göms det distade ljudet lättare i mixen.

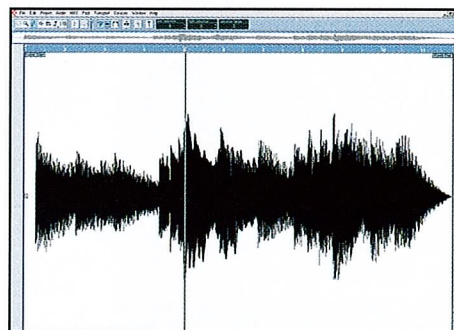
Viktigt att komma ihåg är dock att dessa tekniker egentligen inte ska behöva användas. Har du problem med så kallade "dropouts" när du använder usb-ljudkort? Lös problemen vid källan – undersök drivrutiner och hårdvarukonflikter. Detsamma gäller sprakande kablar eller slarvigt inställda inspelningsnivåer som leder till distorsion. Är du noga med att lyssna vid inspelningsstillfället och göra omtagningar när fel dyker upp så kanske du slipper gå igenom detta tips helt och hållet. Ljudfiler hittar du denna gång på Studios ftp-sajt: ftp.idg.se/studio

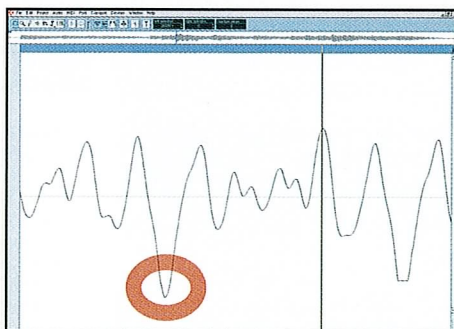
01 Vi börjar med att visa hur du kan avhjälpa distorsion. Vi utgår från exempelljudfilen Dist-01-Original. Klicka på File-meny och välj alternativet Preferences.

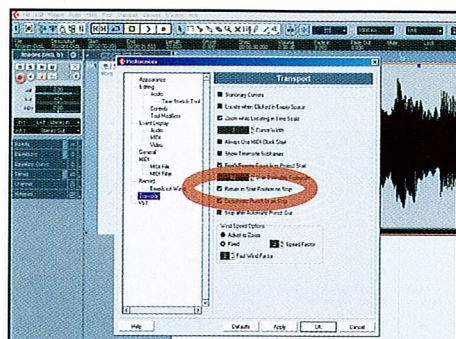
03 Högerklicka på ljudfilen och välj alternativet Gain under Process.

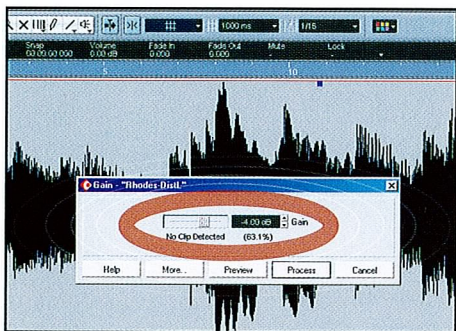
05 Dubbelklicka på ljudfilen för att öppna Sample Editor-fönstret. Lyssna och placera markören där signalen slagit över.

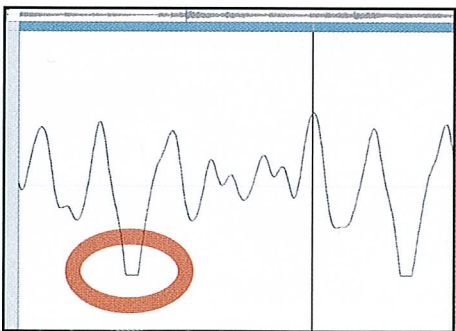
07 Använd pennverktyget för att rita om vågformen. Titta på närliggande toppar för att få en idé om hur ljudvågen borde sett ut.

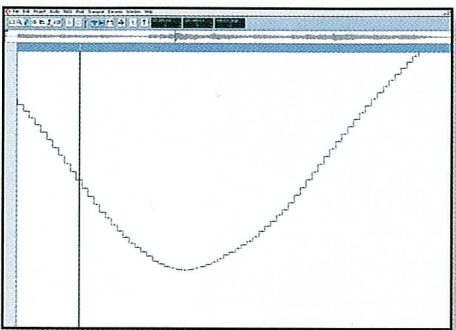
02 Under Transport aktiverar du alternativet "Return to Start Position on Stop". Praktisk inställning när man ska lyssna flera gånger från samma punkt i närgångna zoomlägen.

04 Ställ nivån till omkring -5 dB och tryck på Process. Detta kommer att ge det utrymme som behövs för att lägga till det som saknas på topparna.

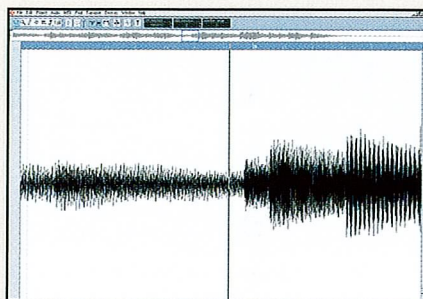

06 Zooma in riktigt mycket och titta på ljudvågorna. Här kan man tydligt se att signalen klipper, vilket är orsaken till det spruckna ljudet.

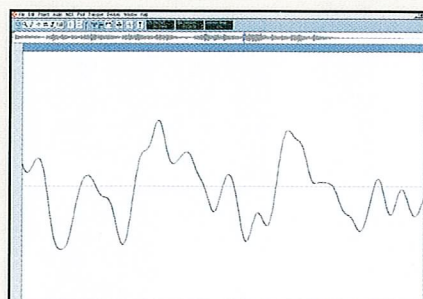

08 Lyssna och försäkra dig om att alla toppar rättats till. Zooma in ännu längre både i sid- och höjddled om du behöver göra några små justeringar.

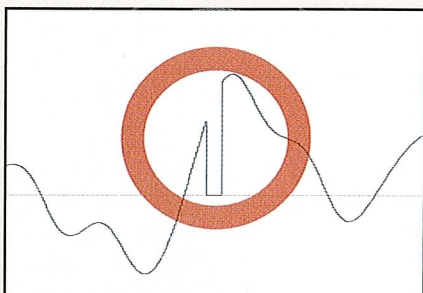
BLI AV MED KLICKLJUDEN

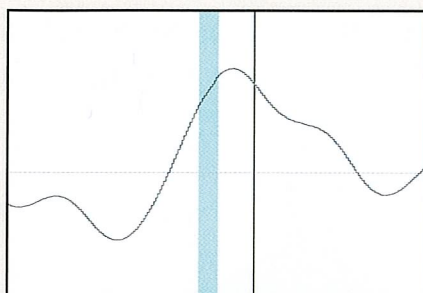
01 Öppna Sample Editor-fönstret och zooma in i närheten av klicket (ljudfil: Klick-01-Digital). Spela upp ljudet före och efter klicket för att komma så nära som möjligt.

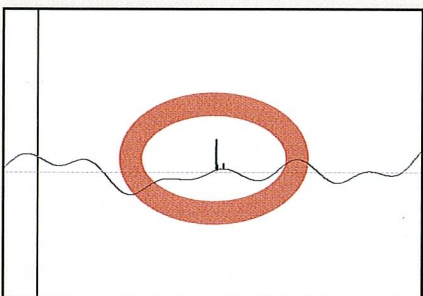
02 Zooma in längre och börja leta efter detaljer som ser konstiga ut i ljudkurvan. Det du letar efter är avvikelser i ljudvågorna i närheten av klicket.

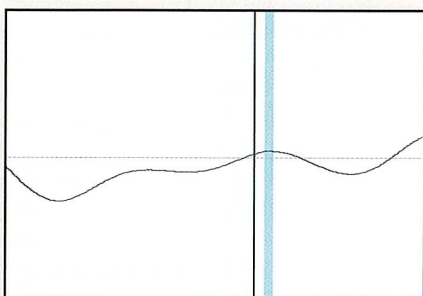
03 Här har datorn inte hängit med ljudkortet, vilket leder till "nollade" samplningar – relativt vanligt i externa usb-ljudkort när man jobbar med låg fördröjning (latency).

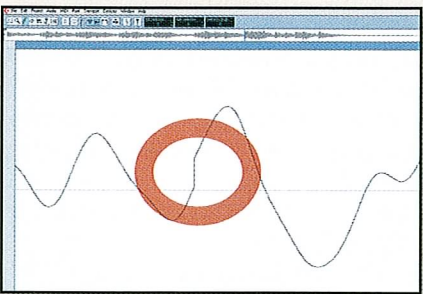
04 Titta på ljudkurvan före och efter och rita, med pennverktyget, som du tror att den borde se ut.

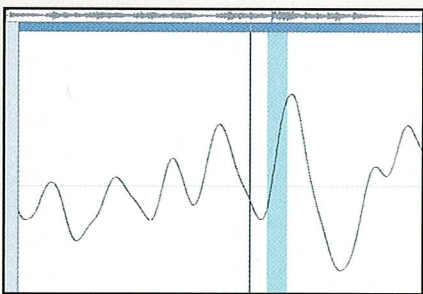
05 Här ser du några små hack som kan vara orsakade av exempelvis dåliga kablar eller statisk elektricitet.

06 Eftersom ljudnivån är ganska låg kan du även zooma in vertikalt för att få ett bättre resultat när du justerar ljudkurvan.

07 Exempel på synk- eller buffertfel där några samplningar ur ljudkurvan helt försvunnit, vilket ger en avbruten vågform.

08 Rita om kurvan så att den blir mjukare eller kopiera det korta parti som saknas från en annan del av ljudfilen.